

Aan: de woordvoerders cultuur Tweede Kamer

Van: bestuurders We the North

Betreeft: reactie We the North op uitgangspuntenbrief Rijkscultuurbeleid 2025-2028

Datum: 21 juni 2023

Geachte woordvoerders cultuur,

Op 29 juni aanstaande debatteert u met de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over de uitgangspunten voor de culturele basisinfrastructuur voor de periode 2025-2028. Vanuit de cultuurregio We The North zien we een aantal goede aanknopingspunten in de voornemens. Zo is duidelijkheid en continuïteit na een periode van Corona en nieuwe onzekerheden als hoge energieprijzen van groot belang. Daarnaast zien we meerwaarde in het nieuwe criterium maatschappelijke impact en de ambitie om met de cultuurregio's samen te werken. Tegelijkertijd zijn er ook enkele aandachtspunten, met name rondom de regionale spreiding van cultuurvoorzieningen.

Graag geven wij u nog enkele overwegingen mee ter voorbereiding op uw debat

Uitgangspunten 2025-2028: regionaal voorzieningenniveau nog onvoldoende geborgd

Zoals hierboven beschreven zijn wij content met het nieuwe criterium 'maatschappelijke impact' in de volgende periode. Wij onderschrijven het belang dat in de BIS-regeling¹ wordt gehangen aan regionale- en lokale worteling van projecten. Ook zien we meerwaarde in een samenwerking tussen culturele- en maatschappelijke organisaties. Vanuit We The North doen we al sinds 2016 ervaringen op in het nauw samenwerken binnen verschillende netwerken in onze regio. Ook hebben bij noordelijke instellingen maatschappelijke vraagstukken de afgelopen jaren een belangrijke rol gespeeld. (zie een aantal voorbeelden aan het eind van dit document).

Daarnaast vinden wij het van belang dat er door dit nieuwe uitgangspunt met een bredere weging wordt gekeken naar aanvragen dan slechts via kwantitatieve doelstellingen. Tot slot is het van belang dat er onder diversiteit en inclusie ook regionale identiteit en bevordering van bijvoorbeeld het Nedersaksisch en het Fries goed geborgd zijn.

Een punt van zorg binnen de uitgangspunten is wat ons betreft de weging die aan geografische spreiding wordt meegegeven. Dit is voor onze regio een belangrijk aandachtspunt voor de komende periode. Cultuurvoorzieningen en – investeringen zijn namelijk nog steeds niet evenredig over alle

¹ Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (2023). Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2025-2028 (p. 17): [...] Tot slot speelt bij het beoordelen van het criterium 'maatschappelijke betekenis' ook een rol in hoeverre de instelling regionaal of lokaal geworteld is. Dit houdt in dat de instelling goed zichtbaar en toegankelijk dient te zijn in de eigen stad of provincie en dat de instelling daar ook samenwerkingen aangaat met culturele en maatschappelijke organisaties.

landsdelen verspreid, ondanks dat geografische spreiding mede tot de wettelijke taak behoort². Wij zien daarnaast over de hele breedte dat de bijdrage van het Rijk in de regio sterk achterblijft ten opzichte van andere landsdelen. Voor wat betreft Rijksinvesteringen³ in cultuur constateren wij bijvoorbeeld dat Drenthe onderaan bungelt als het gaat om de bijdrage van het Rijk: Drenthe ontvangt iets meer dan twee euro per inwoner, terwijl dit in andere provincies kan oplopen tot meer dan 60 euro per inwoner. In het recent uitgebrachte rapport 'Elke Regio Telt' concluderen onderzoekers dat er onrechtvaardig grote verschillen reeds bestaan tussen regio's en dat ook in de vorige BIS-periode de toegekende middelen niet evenredig over het land verdeeld zijn⁴. Daarnaast melden de onderzoekers ook dat alleen wanneer er een 'basis van voorzieningen' (waaronder cultuurvoorzieningen) aanwezig is, een regio zich op een gezonde manier kan ontwikkelen en vitaal kan blijven⁵. Hierom is het voor onze regio cruciaal dat er in de komende periode een betere geografische spreiding van de cultuurmiddelen en -voorzieningen tot stand komt.

In de uitgangspuntenbrief besteedt de staatssecretaris inhoudelijk veel aandacht aan regionale spreiding, maar gegeven het belang van voldoende voorzieningen in onze regio is een goede uitwerking hier van groot belang.

Vraagsuggesties voor het debat

- Op welke wijze kan de staatssecretaris er zorg voor dragen dat regionale verschillen in het culturele voorzieningenniveau terug worden gedrongen in de komende periode?
- In hoeverre deelt de staatssecretaris de opvatting dat geografische spreiding een belangrijkere afweging dient te zijn in de aanstaande BIS-periode?
- Is de staatssecretaris bereid om geografische spreiding niet langer mee te nemen als sub-criteria, maar als een volwaardig uitgangspunt voor de komende periode. En hierbij ook oog te hebben voor een minimaal basisniveau van cultuurvoorzieningen dat past bij de omvang van de regio?

Cultuurregio's

De staatssecretaris erkent het belang van de doorontwikkeling van de cultuurregio's. Dat ondersteunen wij uiteraard van harte. Wij kunnen na bijna zeven jaar praktijkervaring met het werken binnen de cultuurregio We the North, stellen dat in het belang van de noordelijke cultuursector het werken in een cultuurregio een duidelijke meerwaarde heeft. Dit werk zetten wij de komende jaren graag voort op basis van een programmatische samenwerking op de thema's talentontwikkeling, maatschappelijke waarde en toegankelijkheid van cultuur. Om hier de komende jaren samen met het

² Artikel 2 Wet op het specifieke cultuurbeleid: *Onze Minister is belast met het scheppen van voorwaarden voor het in stand houden, ontwikkelen, sociaal en geografisch spreiden of anderszins verbreiden van cultuuruitingen; hij laat zich daarbij leiden door overwegingen van kwaliteit en verscheidenheid.*

³ Kijkend naar de standplaats van de meerjarige cultuursubsidies vanuit de BIS, de landelijke fondsen, de erfgoedwet en de matchingsregeling verbreding en vernieuwing

⁴ Elke regio Telt! Een nieuwe aanpak van verschillen tussen regio's (2023). P. 81. Via: https://www.rli.nl/sites/default/files/rli_elke_regio_telt_nieuw_hr_def.pdf

⁵ Idem, P.53: *Om in heel Nederland een acceptabel niveau van brede welvaart te kunnen waarborgen, zal een basis van maatschappelijke voorzieningen en sociale verbindingen het ijkpunt moeten zijn. Alleen als onderwijs, zorg, werk, culturaanbod en publieke ontmoetingsruimten bereikbaar en toegankelijk zijn voor de bewoners, kunnen regio's zich op een gezonde manier ontwikkelen en vitaal blijven.*

Rijk in op te trekken, biedt We The North zich wederom graag aan als pilotregio aan om een met het Rijk gezamenlijk gefinancierde programmatische samenwerking verder uit te bouwen.

Vraagsuggesties voor het debat

- Op welke wijze kan de staatssecretaris programma's als We The North ondersteunen om gezamenlijk met de opgaven aan de slag te gaan?
- Kan de staatssecretaris nader duiden hoe regionale samenwerking er in haar ogen idealiter uit komt te zien?

Festivals

De staatssecretaris volgt het advies van de Raad voor Cultuur op wat betreft het oplossen van het financiële knelpunt festivals door extra middelen structureel beschikbaar te stellen: € 1.141.000.

Wat betreft de festivals zijn we positief over de investeringen. Dit betekent structurele ruimte voor 9 festivals. Vanuit de festivalorganisaties bereiken ons wel berichten over zorgen over de hoogte van het totale beschikbare budget, om een volwaardige programmering te kunnen waarborgen. Festivals nemen een belangrijke plek in voor jonge makers, nieuw publiek en vernieuwing van het aanbod. Zeker in een ijlere culturele infrastructuur zoals in het noorden zijn festivals een verbindende schakel in de keten. Ze stimuleren talentontwikkeling, maar bieden ook kansen voor makers om te produceren en te presenteren. De impact van festivals valt dus niet te onderschatten. Het is voor onze regio van belang dat het huidige aantal van 3 festivalplekken op zijn minst wordt behouden. In de uitgangspuntenbrief (p8) stelt de staatssecretaris dat om een goede spreiding van jeugdpodiumkunsten en podiumkunstenfestivals te garanderen, de huidige spreiding als minimum wordt opgenomen⁶, terwijl in de regeling staat opgenomen dat ten minste twee instellingen in de regio Noord hun standplaats hebben.

Vraagsuggesties voor het debat

- Kan de staatssecretaris bevestigen dat in de nieuwe situatie hierdoor het huidige aantal festivals in de regio Noord voor de komende periode op zijn minst gelijk blijft, om met festivals te voorzien in productie- en presentatieplekken voor makers in de ijle noordelijke infrastructuur?

Jeugdpodiumkunsten

In de Meerjarenbrief De kracht van creativiteit is een budget van € 25 miljoen per jaar opgenomen voor een beperkt aantal knelpunten en om de verruiming van de bis in de periode 2025 – 2028 overeind te houden (p5). De jeugdpodiumkunsten gaan in de uitgangspuntenbrief echter terug van

⁶ Uitgangspuntenbrief BIS 2025-2028, P.8: *om een goede spreiding van de jeugdpodiumkunsten en podiumkunstenfestivals over het land te garanderen is in de regeling 2025-2028 de huidige spreiding als minimum opgenomen & art. 3.25 regeling: De minister verstrekt op grond van het eerste lid aan ten hoogste negen instellingen subsidie, waarbij in de regio Midden, de regio Zuid en de regio Noord telkens ten minste twee instellingen hun standplaats hebben*

15 naar 13 plekken, terwijl budgetten wel worden verruimd op advies van de Raad voor Cultuur.⁷ Aan heel Noord-Nederland is op dit moment slechts 1 van de 13 jeugdpodiumkunsten plekken toebedeeld. Eén instelling die een grote regio van drie provincies moet bedienen. Wij vinden het van belang om de verruiming van de bis voor jeugdpodiumkunsten met 15 plekken gestand te doen, om de regionale spreiding van jeugdpodiumkunsten te kunnen verbeteren.

Vraagsuggesties voor het debat

- Kan de staatssecretaris de verruiming van de BIS voor jeugdpodiumkunsten met 15 plekken overeind houden (uitgangspunt is nu per 2025 terug naar 13 plekken) om de regionale spreiding van jeugdpodiumkunsten te kunnen verbeteren?

Enkele voorbeelden culturele instellingen en maatschappelijke vraagstukken

Peergroup	'Slachtvisite', een theatervoorstelling door de Peergroup over de toekomst van onze voedselproductie.
Garage TDI	'Het zijn onze jongens' (10+), een verteltheatervoorstelling door Garage TDI over vrijheidsstrijd in oorlog.
NNT/Guy&Roni	als NITE die ruimte bieden voor nieuwkomers om samen programmering, voorstellingen en educatie aan te bieden en daarmee diverse culturele achtergronden zichtbaar maakt en een stem geeft.
Het Houten Huis	voorstellingen voor en door mensen met een beperking, en maatschappelijke thema's aansnijdt rondom diversiteit, toegankelijkheid en inclusie.
NNO	met een programmering op andere, nieuwe doelgroepen: gamecommunity, films etc. maar ook aandacht voor diversiteit en inclusie (MENA)
Arcadia	BOSK; een wandelend bos door de stad, bio-diversiteit: als je een bos kunt laten wandelen dan kunnen we als mensen nog veel meer bereiken
Tryater/ Ivy&Greben	Under Wetter, locatie en dansvoorstelling klimaatverandering en de veranderende gemeenschap

⁷ In de periode 2021-2024 adviseerde de Raad voor Cultuur om het budget voor jeugdpodiumkunsten omwille van fair practice niet over vijftien, maar over dertien instellingen te verdelen.

